

Política | Actualitzat el 22/01/2020 a les 12:40

Espanya topa a l'ONU amb una vintena d'exigències per respectar la llibertat d'expressió i manifestació

Països com Suïssa, Alemanya o Bèlgica emplacen Espanya a protegir aquests drets i el secretari d'Exteriors espanyol respon que estan garantits i només s'intervé quan deixen d'exercir-se pacíficament

Espanya s'examina sobre drets humans a la seu de Nacions Unides a Ginebra | Cedida

Espanya ha topat durant l'examen sobre drets humans de Nacions Unides amb les crítiques d'una vintena de països que l'han emplaçat a fer esforços per garantir la llibertat d'expressió i el dret a manifestació i reunió, així com evitar excessos policials que vagin en detriment dels drets. Les exigències dels estats arriben després que bona part dels 89 informes de la societat civil hagin denunciat

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/194847/espanya/afrota/examen/drets/humans/nacions/unides/amb/allau/informes/critics>) les càrregues policials de l'1-O i les conseqüències judicials que s'han derivat del procés català i que diferents òrgans vinculats a l'ONU hagin també qüestionat l'actuació policial i judicial de l'estat espanyol.

El secretari d'Estat d'Assumptes Exteriors, Fernando Valenzuela Marzo, encarregat de defensar Espanya durant l'examen, s'ha limitat a afirmar, sobre aquesta qüestió, que els drets a la llibertat d'expressió i manifestació estan garantits a Espanya i que les forces de seguretat "només intervenen" en el cas que deixin de ser pacífiques i "posin en risc la integritat". Tots els estats

membre se sotmeten a aquest examen cada cinc anys i els estats que fan recomanacions a l'avaluat emeten el seu veredictes en funció de tres informes: el que elabora, en aquest cas, Espanya, el que fa Nacions Unides i el recopilatori dels informes emesos per entitats de la societat civil, que s'han triplicat respecte l'any 2015 -de 27 a 89-.

"Restriccions" que consideren que Espanya ha de corregir

Un total de 117 països han participat en el tercer cicle de revisió de l'actuació de l'estat espanyol en matèria de drets humans. De la vintena que han fet referència als drets de llibertat d'expressió i reunió, destaquen especialment les intervencions de Suïssa, Bèlgica i Alemanya, tres dels estats que s'han vist involucrats en la causa judicial catalana perquè acullen -o han acollit- exmembres del Govern exiliats. En el cas de Suïssa, on resideix la secretària general d'ERC, Marta Rovira, el representant de l'estat ha manifestat preocupació per algunes "restriccions en la llibertat d'expressió i manifestació" i ha emplaçat a reforma el codi penal. També a què els cossos policials tinguin un "codi de bones pràctiques" i que Espanya prengui consciència que té el "repte de superar el seu passat franquista".

El representat de Bèlgica -país on resideixen Carles Puigdemont, Toni Comín, Meritxell Serret i Lluís Puig- ha instat Espanya a garantir el dret a reunió pacífica en compliment a l'article 21 del pacte internacional de drets civils i polítics, a garantir la llibertat d'expressió i a revisar el codi penal perquè els delictes que s'hi tipifiquin s'ajustin als criteris internacionals. I és que delictes com el de rebel·lió o sedició, pels quals han estat jutjats els líders independentistes, topen amb dificultats a l'hora de trobar equivalències en el codi penal d'altres països. Fins ara, Bèlgica ha donat respostes adverses a les euroordres emeses pel Tribunal Suprem contra els exiliats.

Bèlgica, a més, ha fet una pregunta escrita en la qual demana a Espanya quin és el seguiment que pensa fer de la recomanació del Grup de Treball de Detencions Arbitràries de l'ONU, que demanava la llibertat dels líders independentistes empresonats. Valenzuela, però, no ha respost a aquesta qüestió.

Alemanya demana que no s'apliqui la llei mordassa "contra la protesta civil"

Pel que fa a Alemanya, on Puigdemont va ser detingut el març del 2018 i posteriorment posar en llibertat, el seu representant ha manifestat "preocupació per l'àmplia interpretació que es fa del concepte de seguretat i ordre públic" en la llei de seguretat pública -llei mordassa- i ha recomanat que la seva aplicació no vagi "en contra del dret a manifestació i protesta civil". També ha admès la seva preocupació per l'anomenat decret digital que permet al govern tancar pàgines web sense ordre judicial, mesura que va aprovar l'executiu de Pedro Sánchez a partir de les protestes convocades per Tsunami Democràtic.

Més directa a l'hora de fer menció al conflicte amb Catalunya ha estat la representant de Veneçuela, que ha demanat a Espanya que posi en marxa "un diàleg constructiu amb el poble català i les seves institucions". A més d'aquests països, altres que han considerat que Espanya havia de vetllar pel compliment dels drets a la llibertat d'expressió i de manifestació són, per exemple, Itàlia, que ha demanat, a més, que s'investiguin els "usos desproporcionats de la força" per part dels cossos policials, o els Estats Units, que ha demanat que "retin comptes els culpables de crims contra periodistes i la llibertat d'expressió". Canadà, per la seva banda, ha demanat la derogació de la llei mordassa i la despenalització de les injúries a la corona.

Luxemburg, Mèxic, Iran, Holanda, Macedònia, Rússia, Costa Rica, Xipre, República Txeca, Islàndia o Ghana han fet també han fet menció a les febleses amb què consideren que es protegeixen aquests drets a l'estat espanyol.

Les crítiques i exigències de derogació de la llei mordassa és una crítica que Espanya arrossega ja des de l'anterior examen el 2015. Valenzuela, en nom del govern espanyol, ja ha explicat en la seva intervenció inicial que era conscient d'aquesta qüestió, però ha defensat que aquesta llei no

habilita a "cap intervenció pública respecte el contingut de les manifestacions i concentracions". També ha dit que les forces i cossos de seguretat actuaran amb "proporcionalitat, ingerència mínima i no discriminació".

Espanya defensa la seva actuació en aquesta matèria

Després del primer episodi de països que han demanat que es compleixin el dret a la llibertat d'expressió i de manifestació, Valenzuela ha intervingut per subratllar que Espanya els garanteix. En el cas de les manifestacions, ha subratllat, són possibles fer-se "quasi de forma espontània" perquè els terminis de notificació són breus. "Només poden prohibir-se en infraestructures crítiques com ara els aeroports", ha precisat. L'actuació policial, ha afegit, es permet de forma "neutral" al marge del contingut de la mobilització i "només quan la reunió perd el caràcter pacífic i posa en perill béns públics o privats o posa en risc la integritat física". En cas que s'hagi de produir una intervenció, ha assegurat que el cos policial ha d'avisar primer i garantir la proporcionalitat tret que "l'esclat de violència obligui a intervenir de forma immediata". En cas de mala praxis, ha recordat que l'afectat pot denunciar "amb totes les garanties".

La crítica a les detencions en situació d'incomunicació també han estat reiterades per part d'alguns països. El secretari d'Estat ha explicat que l'any 2015 es va "reformar a fons" i que la incomunicació és "parcial i no total" i limitada a cinc dies. El límit d'aïllament en cel·la, ha dit, és de 14 dies i només en els casos d'infraccions molt greus.

Pel que fa a la llibertat d'expressió, Valenzuela ha assegurat que la llei no permet "intervenir o tancar" mitjans de comunicació i que només en cas que es posi en perill la integritat pot intervenir la policia. "Hi ha molt poques que regulin la llibertat d'expressió i això afavoreix el seu exercici ampli", ha dit. De fet, ha precisat que en les darreres dècades Espanya només ha estat condemnada en vuit ocasions per qüestions sobre la llibertat d'expressió. També ha destacat que l'any 2015 es va derogar del codi penal les injúries lleus.

La batalla contra la desigualtat de gènere i la violència masclista

Més enllà de la novetat que són les referències als drets a la llibertat d'expressió i de manifestació, els 117 països han posat a Espanya una llarga llista de deures, principalment en matèria d'igualtat entre dones i homes, lluita con la discriminació de les persones migrades i defensa dels drets dels infants així com el combat contra la trata de persones. També han fet referència a l'obligació d'avançar en matèria de memòria històrica. El secretari d'Estat ha explicat com el govern ha estat en una situació d'inestabilitat i en funcions des del 2015 i que ara té previstes mesures per abordar aquestes problemàtiques.

Com a exemple ha posat que s'ha creat el ministeri d'Igualtat i s'està treballant en l'avantprojecte de llei de modificació del codi penal per agreujar els delictes sexuals o que s'està obligant les empreses de més de 50 treballadors a elaborar plans d'igualtat. També ha explicat que l'edat de consentiment sexual s'ha elevat als 16 anys i que s'ha endurit el càstig contra la pornografia infantil. Espera que aviat, ha dit, hi hagi una llei de protecció integral de la infància i de l'adolescència. En matèria d'immigració, ha defensat que s'ha reforçat l'oficina d'asil i refugi, les peticions de la qual s'han multiplicat per cinc en els darrers anys. Ha defensat, però, que es compleix amb la legalitat i que no es fan "expulsions sumàries", és a dir, devolucions en calent. "Es fa amb garantia als tractats", ha afirmat. Ha manifestat també "preocupació" pels menors no acompanyats i la mesa que s'ha creat per gestionar aquesta situació.

Representants de les entitats que han presentat informe han seguit la sessió des de Ginebra. Olivier Peter, advocat de Jordi Cuixart i portaveu internacional d'Òmnium, ha assegurat, en acabar la sessió, que s'ha fet evident que les Nacions Unides "està preocupada per la vulneració de drets humans a Espanya". Ha lamentat també que el representant de l'estat espanyol hagi intentat "silenciar" les denúncies derivades de com ha gestionat el conflicte amb Catalunya.

Després de la sessió d'aquest dimecres a Ginebra, Nacions Unides remetrà a Espanya l'informa de recomanacions i serà el propi Estat qui decidirà a què es compromet i de què pren nota. Seran els deures que haurà d'assumir el govern de cara als pròxims cinc anys.